

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Perfformiad
Dyddiad y Cyfarfod:	15 Ionawr 2015
Aelod Arweiniol:	Aelod Arweiniol Twristiaeth, Ieuenctid a Hamdden
Awdur yr Adroddiad:	Prif Swyddog: Llyfrgelloedd a Chelfyddydau
Teitl:	Bodloni fframwaith newydd Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru 2014-17

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn amlinellu gofynion Pumed Fframwaith newydd Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru 2014-17 and a'i oblygiadau ar gyfer Sir Ddinbych.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Gofynnwyd am yr adroddiad hwn gan y pwyllgor yn dilyn yr Adroddiad Gwybodaeth a ddsbarthwyd i'r Aelodau ym mis Mai 2014.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn:

- 3.1 rhoi sylwadau ar ofynion Pumed Fframwaith Safonau Llyfrgelloedd ac amcangyfrif o berfformiad y Gwasanaeth Llyfrgell ar gyfer 2014-17; ac
- 3.2 =ystyried Asesiad Blynyddol CyMAL ym mis Hydref 2015 yn seiliedig ar berfformiad y Gwasanaeth Llyfrgell yn 2014-15.

4. Manylion am yr Adroddiad

Cefndir

- 4.1 Mae dyletswydd statudol ar bob awdurdod llyfrgell yng Nghymru dan Ddeddf Llyfrgelloedd Cyhoeddus ac Amgueddfeydd 1964 i ddarparu gwasanaeth 'cynhwysfawr ac effeithlon' i'w breswylwyr. Ers 2002, mae Fframweithiau Safonau Llyfrgelloedd Cyhoeddus Cymru wedi galluogi CyMAL (adran Amgueddfeydd, Archifau a Llyfrgelloedd Llywodraeth Cymru) i fesur ac asesu sut mae awdurdodau yn cyflawni eu dyletswyddau statudol. Lanswyd y Pumed Fframwaith newydd gan y Gweinidog Diwylliant a Chwaraeon yn Llyfrgell Prestatyn ar 1 Mai 2014.
- 4.2 Mae'n ofynnol i Wasanaethau Llyfrgell gyflwyno Adroddiad Blynyddol bob mis Gorffennaf i CyMAL, gan nodi perfformiadau yn erbyn hawliau craidd a dangosyddion ansawdd ar gyfer y flwyddyn ariannol flaenorol. Bydd asesiad

CyMAL o'r Adroddiad Blynyddol yn cael ei anfon ym mis Medi gyda chais i bob awdurdod graffu ar yr adborth, yn ôl arferion lleol, ac i ystyried camau gweithredu ar gyfer gwelliannau i unrhyw wendidau a nodwyd.

4.3 Mae CyMAL yn cydnabod bod Sir Ddinbych yn enghraifft o wasanaeth llyfrgell da a phoblogaidd, yn cael ei osod yn Zil uchaf am Ymweliadau Llyfrgell, 5ed uchaf am Fenthycy Llyfrau, a chydodd 1af am Fodddhad Cwsmeriaid gan rai Dan 16, a 7fed gan rai dros 16, sy'n gymeradwyaeth arbennig o gryf gan breswylwyr Sir Ddinbych.

4.4 Ond nid yw Sir Ddinbych yn bodloni 3 o'r 8 o safonau cenedlaethol -

- Mae'n gyson yn cyflwyno perfformiad uchel (fel y nodir uchod) gyda llai na lefelau staffio a argymhellir gan CyMAL
- Mae'r portffolio adeiladau o safon arbennig o uchel er gwaethaf y ffaith nad yw Sir Ddinbych yn cwrdd â'r gofyniad i gynnal arolwg cyflwr o adeiladau llyfrgelloedd bob 3 blynedd (cynhaliwyd yr arolwg diwethaf gan y gwasanaethau adeiladu yn 2007)
- Mae CyMAL yn gofyn i bob llyfrgell ddarparu Wifi rhad ac am ddim ar gyfer y cyhoedd, ond mae'r cyfleuster hwn ar gael ar hyn o bryd mewn 6 o'r 8 llyfrgell (bwriedir ymestyn i bob un o'r 8 yn 2015).

4.5 Mae'r Pumed Fframwaith newydd o Safonau Llyfrgelloedd (2014-2017) yn cymryd dull gwahanol, ac yn canolbwyntio ar ganlyniadau sy'n ymwneud ag agendâu ehangach y llywodraeth fel llythrennedd, sgiliau a dysgu, cynhwysiant digidol, trechu tlodi, ac iechyd a lles. Mae hyn yn gyson â thrawsnewid arfaethedig Sir Ddinbych o lyfrgelloedd fel Canolbwyntiau Cymunedol (gweler Atodiad 2) sy'n cyfrannu at Gynllun Lles Sir Ddinbych 2014-18, a chafodd ei gymeradwyo gan Gyfarwyddwr CyMAL mewn cyfarfod ym mis Tachwedd 2014.

18 Hawliau Craidd

4.6 Mae'r 18 Hawl Craidd yn amlinellu'r hyn y gall preswylwyr lleol ei ddisgwyl gan eu Gwasanaeth Llyfrgell. Mae'r rhain yn amrywio o fod am ddim i ymuno, i fod â staff cyfeillgar, gwybodus wrth law i helpu, i ddarparu mynediad am ddim i lyfrau, gwybodaeth, y rhyngwyd a Wifi. (Atodiad A). Mae'n ofynnol i Awdurdodau gyflwyno naratif hunanasesu yn erbyn pob Hawl, a fydd wedyn yn cael ei asesu er mwyn penderfynu faint sy'n cael eu bodloni, eu bodloni'n rhannol, neu nad ydynt yn cael eu bodloni. Mae dadansoddiad cychwynnol o'r Hawliau yn awgrymu y bydd Sir Ddinbych yn bodloni pob un o'r 18 o ofynion yn 2014-15.

16 Dangosyddion Ansawdd

4.7 Mae'r Fframwaith hefyd yn cynnwys 16 o Ddangosyddion Ansawdd (DA), a dim ond 6 ohonynt sydd wedi cael targed penodol gan Lywodraeth Cymru. Mae'r rhain yn cynnwys:

- DA 5 - lleoliad manau gwasanaeth
- DA 8 - gwariant ar lyfrau

- DA 9 - canran gwariant ar lyfrau Cymraeg a llyfrau plant
- DA 10 - cyfrifiaduron / dyfeisiau mynediad cyhoeddus
- DA 13 – lefelau staffio
- DA 16 - oriau agor

4.8 Amcangyfrifir y bydd Sir Ddinbych yn cwrdd â 4 o'r 6 o dargedau a osodwyd drwy gydol cylch tair blynedd y Fframwaith newydd, ond ni fydd yn cyrraedd y lefelau staffio gofynnol na'r gwariant lleiaf ar lyfrau ac adnoddau ar gyfer y cyhoedd. (Gweler atodiad 1 am fwy o fanylion.) Mae'n werth nodi nad oedd lefelau staffio yn cael eu bodloni o fewn y pedwerydd Fframwaith, er fod y Gwasanaeth Llyfrgell yn yr 2il safle am Ymweliadau Llyfrgell a 3ydd am Fenthyca Llyfrau. Mae'r Rhaglen Trawsnewid a Moderneiddio Llyfrgelloedd sy'n datblygu wedi ei gynllunio i ddatblygu gwasanaethau llyfrgell rheng flaen sy'n addas ar gyfer y dyfodol o fewn hinsawdd economaidd heriol wrth gydnabod na all niferoedd staff presennol gael eu cynnal.

4.9 Mae'r 10 Dangosydd Ansawdd sy'n weddill yn gyfuniad o ddangosyddion cymharol (lle gellir gwneud cymariaethau yn erbyn awdurdodau eraill ac yn erbyn perfformiad yr awdurdodau eu hunain dros gyfnod o amser) ac ymateb hunanasesu naratif ansoddol. Nid oes unrhyw dargedau penodol, ond bydd awdurdodau yn cael eu rhestru yn ôl eu perfformiad ym Medi 2015 yn dilyn asesiad CyMAL o'r data 2014-15, a fydd yn cael ei gyflwyno ym mis Gorffennaf 2015. Mae'r dangosyddion hyn yn cynnwys:

- DA 3 - cymorth ar gyfer datblygiad unigol (e.e. TGCh, llythrennedd, rhifedd, gwefannau, cefnogaeth datblygu darllenwyr ac ati)
- DA 4 - darparu sesiynau hyfforddiant ffurfiol ac anffurfiol ar gyfer defnyddwyr lleol
- DA 6 - ymweliadau â llyfrgelloedd
- DA 7 - presenoldeb mewn digwyddiadau llyfrgell
- DA 11 - defnydd o TGCh
- DA 12 - cyflenwi ceisiadau
- DA 14 - gwariant gweithredol (staff, adeiladau, llyfrau, ac ati)
- DA 15 - cost fesul ymweliad

4.10 Bydd dau ddangosydd yn cael eu cwblhau unwaith bob tair blynedd, a bydd perfformiad yr awdurdod yn cael ei restru unwaith y bydd data gan bob awdurdod wedi eu casglu gan CyMAL.

- DA 1 - arolwg i fesur effaith y defnydd o lyfrgelloedd ar fywydau pobl (e.e.: mewn datblygu sgiliau newydd, dysgu, dod o hyd i wybodaeth ar gyfer iechyd a lles)
- DA 2 - boddhad cwsmeriaid gyda dewis o lyfrau, lefel o ofal cwsmer a boddhad cyffredinol â'u llyfrgell leol

Ar hyn o bryd mae'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd yn tanysgrifio i dempledi a gwasanaeth dadansoddi data Arolwg Defnyddwyr Llyfrgelloedd Cyhoeddus (PLUS) CIPFA ar gost tanysgrifiad blynyddol o £433, yn ychwanegol at hyn mae dadansoddiad data yr Arolwg Cwsmeriaid Plant a'r Arolwg Cwsmeriaid

Oedolyn yn costio tua £3,000 yr un. Mae methodoleg CIPFA yn gofyn am gwblhau tua 2,300 o holiaduron bob tair blynedd, a chynigir bod y Gwasanaeth Llyfrgell yn cynnal ei arolwg mewnol ei hun mewn ymgais i leihau costau.

Y Camau Nesaf

Bydd goblygiadau Rhyddid a Hyblygrwydd a Trawsnewid Llyfrgelloedd y Gwasanaeth Llyfrgell yn cael ei drafod gan y Cyngor ym mis Chwefror / Mawrth 2015. Bydd hyn yn cynnwys manyleb newydd y model cyflwyno 'Canolbwynt Cymunedol' fel a amlygir yn Atodiad 2

5 Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Er nad yw'n Flaenoriaeth Gorfforaethol, mae'r Gwasanaeth Llyfrgelloedd yn gyfrifoldeb statudol i'r Awdurdod, ac mae trawsnewid y gwasanaeth yn cyfrannu at yr agenda foderneiddio.

6 Faint fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Ddim yn berthnasol.

7 Beth yw'r prif gasgliadau o'r Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylid atodi Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei gwblhau fel atodiad i'r adroddiad hwn.

Ddim yn berthnasol.

8 Pa ymgynghoriadau sydd wedi eu cynnal gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?

Cyflwynwyd adroddiad gwybodaeth i'r Pwyllgor Archwilio Perfformiad ym mis Mai 2014, ac mae ymgynghoriadau wedi eu cynnal gyda'r Tîm Rheoli Llyfrgell a chyda CyMAL.

9 Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Ddim yn berthnasol.

10 Pa risgiau sydd yna, ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Ddim yn berthnasol.

11 Pŵer i wneud y Penderfyniad

Erthygl 6. 3. 4 (b) o Gyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu pwerau craffu mewn perthynas ag amcanion polisi, targedau perfformiad a meysydd gwasanaeth penodol.

Swyddog Cyswllt:

Prif Swyddog: Llyfrgelloedd a Chelfyddydau

Ffôn: 01824 708203